

U 32/2021 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan Unionin (EU) ja sen jäsenvaltioiden sekä Chilen välisen modernisoidun assosiaatiosopimuksen neuvottelemisesta (Chilen kanssa tehtävä modernisoitu assosiaatiosopimus)

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle muistio EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Chilen välisen modernisoidun assosiaatiosopimuksen neuvottelemisesta.

Helsingissä 23 päivänä kesäkuuta 2021

Ulkoministeri Pekka Haavisto

Yksikön päällikkö Anu Vuori-Kiikeri

ULKOMINISTERIÖ

MUISTIO
11.06.2021

EU:N JA SEN JÄSENVALTIOIDEN SEKÄ CHILEN VÄLISEN MODERNISOIDUN ASSOSIAATIOSOPIMUKSEN NEUVOTTELEMINEN

1 Tausta

Euroopan Unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Chilen välillä on voimassa vuonna 2002 tehty Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Chilen välinen sopimus assosiaatiosta (OJ L 352, 30.12.2002, pp. 3 -1450, SopS 30 ja 31/2005). Assosiaatiosopimus sisältää myös vapaakauppaa koskevan osan, jota alettiin soveltaa väliaikaisesti vuonna 2003. Sopimus tuli kokonaisuudessaan voimaan vuonna 2005. Sopimuksen tekemisen jälkeen niin EU:n kuin Chilen asema kansainvälisessä yhteisössä ja yhteistyössä on muuttunut ja sopimusta halutaan modernisoida heijastamaan paremmin osapuolten välisiä suhteita ja rooleja kansainvälisessä yhteisössä.

EU ja Chile päättivät EU-CELAC-huippukokouksessa tammikuussa 2013 ryhtyä tarkastelemaan mahdollisuutta assosiaatiosopimuksen uudistamiseksi. EU-Chile-assosiaationeuvosto hyväksyi huhtikuussa 2015 yhteisen työryhmän perustamisen sopimuksen uudistamista varten. Työryhmä jaettiin kahteen alaryhmään, joista yksi tarkasteli poliittisia ja yhteistyötä koskevia kysymyksiä ja toinen kauppaaan liittyviä asioita. Alaryhmät päättivät työnsä 31. tammikuuta 2017 kokoontuneen EU-Chile-assosiaatiokomitean yhteydessä.

Euroopan unionin neuvosto ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden edustajat valtuuttivat marraskuussa 2017 komission ja korkean edustajan aloittamaan neuvottelut modernisoidun assosiaatiosopimuksen aikaansaamisesta Chilen kanssa. Neuvottelut aloitettiin myönnetyin valtuutuksen pohjalta 16. marraskuuta 2017.

Neuvoteltavana olevan modernisoidun assosiaatiosopimuksen on tarkoitus korvata vuonna 2002 tehty assosiaatiosopimus. Modernisoidun sopimuksen tavoitteena on luoda uudistetut puitteet EU:n ja Chilen suhteille politiikkaa, turvallisuutta, alakohtaista yhteistyötä ja kauppaa koskevissa asioissa. Poliittisena tavoitteena on laajentaa sopimuksen soveltamisalaa ja näin huomioida uusia kahdenvälisiä ja maailmanlaajuisia poliittisia ja taloudellisia kysymyksiä. Nykyisen sopimuksen täytäntöönpanosta saatuja kokemuksia otetaan huomioon modernisoinnissa. Tarkoituksena on EU:n ja Chilen välisten kauppaa- ja investointivirtojen kasvun edistäminen, kaupallistaloudellisen toimintaympäristön ennakoitavuuden ja sujuvuuden lisääminen, tiiviimpi poliittinen yhteistyö ja osapuolten yhteisten intressien mukainen kahdenvälinen ja alueellinen yhteistyö.

2 Sopimusneuvottelut ja käsittely EU:ssa

Sopimuksen kauppasuutta ja poliittista osaa koskevia neuvotteluita käydään erikseen. **Kauppasuutta** koskeva ensimmäinen neuvottelukierros käytiin marraskuussa 2017. Neuvottelukierroksia on käyty tähän mennessä yhteensä kymmenen, joista viimeisin huhti-toukokuun vaihteessa 2021. Neuvotteluissa on käsitelty kaikkia mandaatin mukaisia neuvotteluaiheita. Neuvottelut ovat edenneet hyvin ja osa neuvotteluluvuista on saatu jo pitkälti päätökseen. Osapuolet ovat vaihtaneet markkinoillepääsytarjoukset tavarakaupasta ja julkisista hankinnoista. Palveluita koskevat markkinoillepääsytarjoukset tultaneen vaihtamaan kesän 2021 aikana.

Poliittista yhteistyötä koskevia neuvottelukierroksia on käyty tähän mennessä kuusi, viimeisin kesäkuussa 2020. Poliittisen osan neuvottelut on saatu pitkälti päätökseen, mukaan lukien yleinen institutionaalinen osa. Vielä avoinna olevat kysymykset liittyvät mm. ilmastomuutokseen, jonka alle kuuluvia teemoja käsitellään myös kauppasuuden neuvotteluissa. Kauppaneuvotteluiden edistymistä on haluttu odottaa ennen kuin seitsemännen ja viimeisen poliittisen osan neuvottelukierroksesta on sovittu. Tämä kierros käytäneen kesän 2021 aikana.

Sopimuksen rakenteesta päästiin jo kesäkuun 2020 neuvotteluissa yhteisymmärrykseen, pl. poliittisen osan kestävä kehityksen osio ja sopimuksen kauppasuus. Avoimena ovat myös velvoitteiden täyttämisen laiminlyöntiin liittyviä menettelyitä koskevat määräykset, joista yleensä sovitaan vasta viimeisten joukossa vastaavissa sopimuksissa.

Neuvottelut olivat edenneet jo pitkälle ennen lokakuuta 2019, jolloin Chiessä puhkesivat poikkeukselliset levottomuudet. Yhteiskunnallinen kuohunta aiheutti viivytyksiä neuvotteluprosessiin, mutta sittemmin EU on ollut melko tyytyväinen neuvottelujen edistymiseen. Chile on samantyylinen EU:n kanssa monissa kysymyksissä, eikä neuvotteluissa ole noussut esille perustavanlaatuisia näkemyseroja. Chile on toivonut neuvotteluiden loppuunsaattamista poliittisella tasolla ennen Chilen 21.11.2021 pidettäviä vaaleja. Chiessä on käynnissä mittava perustuslakiuudistus. Sopimusneuvotteluiden saaminen päätökseen ennen vaaleja olisi myös EU:n intresseissä, sillä nykyhallitus suhtautuu sopimuksen modernisointiin myönteisesti.

Unionin ja jäsenvaltioiden puolesta neuvotteluja käyvät komissio ja EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja. Komissio raportoi jäsenvaltioille neuvottelujen etenemisestä.

EU:n kannanottoja on valmisteltu neuvoston työryhmissä, erityisesti Latinalaisen Amerikan ja Karibian työryhmässä (COLAC) sekä kauppapoliittisessa komiteassa (Trade Policy Committee, TPC).

3 Asian kansallinen käsittely

Ulkoministeriö on valmistellut asiaa ja tehnyt yhteistyötä neuvotteluiden aikana valtioneuvoston kanslian sekä eri sektoriministeriöiden kanssa.

Eduskunnalle on tiedotettu Chilen kanssa neuvoteltavan modernisoidun assosiaatiosopimuksen neuvottelumandaatin käsittelystä (E-kirje E 51/2017 vp). Suuri valiokunta katsoi ulkoasiainvaliokunnan näkemyksen mukaisesti, ettei kirje antanut aihetta toimenpiteisiin.

U-kirjelmää on käsitelty ulkosuhdejaoston kirjallisessa menettelyssä 8.-11.6.2021 ja kauppapoliittisen jaoston kirjallisessa menettelyssä 8.-11.6.2021.

4 EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta

Sopimus tulee valtioneuvoston alustavan arvion mukaan, tämän hetkiseen toimivaltajakoon perustuen, sisältämään sekä EU:n että jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Näin ollen sopimus olisi sekasopimus, ja se edellyttäisi jäsenvaltioiden allekirjoitusta ja kansallista hyväksyntää. Lopullinen arvio toimivallan jakaantumisesta voidaan tehdä vasta, kun neuvottelut on saatettu päätökseen ja sopimusteksti on kokonaisuudessaan valmis.

Sopimuksen aineellinen oikeusperusta voidaan määritellä tarkasti vasta sopimuksen allekirjoitusvaiheessa, kun lopullinen sopimusteksti on valmis. Sopimusta kuitenkin neuvotellaan asso-

siaatiosopimuksena, joten voidaan arvioida, että aineellisena oikeusperustana tultaisiin käyttämään ainakin SEUT 217 artiklaa, joka koskee assosiaatiosopimuksia. Tällöin sopimuksen allekirjoittamista ja tekemistä unionin puolesta koskevat päätökset edellyttävät neuvostossa yksimielisyyttä menettelyä koskevan SEUT 218 artiklan 8 kohdan mukaisesti.

Niin ikään, jos aineellisena oikeusperustana käytetään SEUT 217 artiklaa, päätös sopimuksen tekemisestä edellyttää parlamentin hyväksyntää SEUT 218 artiklan 6(a)(i) kohdan mukaan. Parlamentille tiedotetaan asiasta menettelyn kaikissa vaiheissa SEUT 218 artiklan 10 kohdan mukaisesti.

5 Pääasiallinen sisältö

Vuonna 2002 tehty EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Chilen välinen assosiaatiosopimus on lisännyt tavaroiden ja palvelujen kauppaa osapuolten välillä. Nykyisessä sopimuksessa ei kuitenkaan ole käsitelty tiettyjä tärkeitä kauppaa ja investointeihin liittyviä kysymyksiä, kuten investointeja koskevia erityismääräyksiä, tai kestävästä kehityksen edistämistä. Myös merkittävä osa osapuolten välisestä maataloustuotteiden kaupasta on yhä tullien alaista.

Assosiaatiosopimuksen modernisoinnilla nämä puutteet pyritään korjaamaan. Se antaa mahdollisuuden lujittaa nykyistä yhteistyötä, helpottaa markkinoille pääsyä ja tukea työpaikkoja ja kasvua. Modernisoinnilla pyritään myös huomioimaan osapuolten muuttuneet roolit kansainvälisessä yhteisössä ja heijastamaan osapuolten sitoutumista kestävästä kehityksen ja Agenda 2030 –tavoitteisiin. EU:n pyrkimyksenä on neuvottelujen ajan ollut muun muassa ympäristönäkökulmien parempi huomioiminen ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja kestävästä kehityksen edistäminen. Sopimuksen kauppaosuuden modernisoinnista on julkaistu kestävästä kehityksen periaatteiden mukaisesti vaikutusten arviointi toukokuussa 2019. Sopimuksen modernisoinnissa otetaan huomioon myös lähiaikoina tehdyt ja neuvotteluissa olevat EU:n ja Chilen uudet sopimukset kolmansien maiden kanssa.

Neuvoteltavan sopimuksen rakenne koostuu johdannon lisäksi neljästä osasta: 1) yleiset periaatteet ja päämäärät, 2) poliittinen vuoropuhelu ja yhteistyö, 3) kauppa ja kauppaan liittyvät kysymykset ja 4) institutionaaliset ja loppumääräykset.

Sopimuksen johdanto

Sopimuksen perustana ovat osapuolten välinen yhteinen kulttuuriperintö sekä läheiset historialliset, poliittiset ja taloudelliset siteet. Osapuolet sitoutuvat mm. demokraattisiin ja oikeusvaltioperiaatteisiin sekä ihmisoikeuksien, hyvän hallintotavan ja kestävästä kehityksen edistämiseen. Sopimuksella todetaan tavoiteltavan kaupan ja sijoitusten edistämistä osapuolten välillä. Siinä huomioidaan osapuolten sitoumukset käydä kauppaa WTO-määräysten puitteissa.

I Osasto: Yleiset periaatteet ja päämäärät

Kaikista yleisistä periaatteista on saavutettu yhteisymmärrys. Sopimuksen osapuolet sitoutuvat tiiviimpään kumppanuuteen niin poliittisesti, kaupallisesti kuin kestävästä kehityksen tavoitteita edistääkseen. Osapuolet sitoutuvat kunnioittamaan YK:n ihmisoikeusjulistuksen, muiden keskeisten kansainvälisten ihmisoikeusinstrumenttien joiden osapuolia ne ovat, demokratian, oikeusvaltioperiaatteen ja hyvän hallinnon periaatteita. Näiden määräysten katsotaan olevan sopimuksen olennaisena osana. Lisäksi osapuolet tukevat mm. YK:n peruskirjan periaatteita, YK:n alkuperäiskansojen oikeuksia koskevaa julistusta ja edistävät sukupuolten välistä tasa-arvoa.

II Osasto: Poliittinen vuoropuhelu ja yhteistyö

Tämän osaston alla olevat artikkelit kattavat laajasti ja monipuolisesti osapuolten välisen yhteistyön konkreettisella tasolla. Tavoitteena on lisätä ja vahvistaa poliittista vuoropuhelua monella tasolla sekä tiivistää kahdenvälistä kumppanuutta ja kahdenvälisten suhteiden kehitystä niin alueellisten kuin globaalienkin kysymysten kohdalla.

Vuoropuhelua halutaan ylläpitää valtion päämiesten, ministereiden, korkeiden virkamiesten, asiantuntijoiden sekä Chilen parlamentin ja Euroopan parlamentin välillä.

Sopimuksessa huomioidaan kattavasti ihmisoikeuksien turvaaminen, tasa-arvon edistäminen, rankaisemattomuuden vähentäminen ja monet turvallisuuteen liittyvät haasteet, ml. kyberrikollisuus ja terrorismi.

Sopimuspuolet sopivat tekensä yhteistyötä ja ehkäisevänsä joukkotuhoukset leviämistä noudattamalla täysimääräisesti kaikkia joukkotuhoukset leviämisen ehkäisemiseksi tehtyjä kansainvälisiä sopimuksia, joissa ne ovat osapuolina. Joukkotuhoukset koskeva määräys on tältä osin määritelty sopimuksen olennaiseksi osaksi. Joukkotuhoukset koskevassa lausekkeessa sovitaan myös yhteistyöstä joukkotuhoukset leviämisen estämiseksi ja tehokkaasta vientivalvonnasta.

Kestävän kehityksen ja Agenda 2030 -tavoitteiden edistäminen ovat näkyvässä roolissa sopimuksessa. Osapuolet ovat yhtä mieltä ilmastomuutoksen torjumisen akuutista tarpeesta, ilmastomuutosta koskevien sopimusten tärkeydestä, ympäristönsuojelusta sekä luonnonvarojen kestävästä käytöstä. Sopimusosapuolet pyrkivät tiiviimpään yhteistyöhön mm. valtameripoliitikassa, kaupunkikehityksessä ja luonnonkatastrofien riskien pienentämisessä. Neuvoteltavana on vielä poliittisen vuoropuhelun osassa ilmastomuutosta koskevan artikkelin alla oleva kysymys fossiilisten polttoaineiden tukien reformointia koskevasta yhteistyöstä. Asiaa käsitellään seuraavalla poliittisen osan neuvottelukierroksella.

Muita avoimia kohtia ovat yhteistyö maataloudessa ja maaseudun kehittäminen sekä raaka-aineet. Nämä kysymykset liittyvät tiiviisti myös kauppasaan, ja neuvottelut ovat pitkälti riippuvaisia toisistaan.

Osapuolet sitoutuvat tiivistämään yhteistyötään ehkäistäkseen maailmaanlaajuisia huumeongelmaa, rahanpesua, järjestäytynyttä rajat ylittävää rikollisuutta ja laitonta maahanmuuttoa. Yksityisyyden ja henkilötietojen suojaaminen mainitaan tärkeänä teemana.

Sopimusosapuolet näkevät, että julkisia palveluita ja kansalaisia koskevat kohdat kuten verotus, työllisyys, kulttuuri, matkailu sekä kansanterveys liittyvät läheisesti sopimuksen muihin strategisiin prioriteetteihin, erityisesti kestäväan, osallistavaan ja taloudelliseen kehitykseen. Osapuolet pyrkivät tekemään tiivistä yhteistyötä näillä sektoreilla, ottaen huomioon Agenda 2030:n tavoitteet.

Sopimusosapuolet sopivat myös pyrkivänsä edistämään tutkimustyötä, digitaalipoliittikkaa, napaseutuyhteistyötä ja avaruustoimintaa yhteisten intressien mukaisesti.

Lisäksi pyritään vaihtamaan kokemuksia valtion ja julkishallinnon nykyaikaistamiseen ja hajauttamiseen liittyvistä kysymyksistä hyödyntäen molempien osapuolten parhaita käytäntöjä.

Sopimusosapuolet tunnustavat tasapainoisen ja kestäväen alueellisen kehityksen merkityksen. Ne sopivat tekevänsä yhteistyötä, jakavansa kokemuksia ja käytäntöjä parantaakseen hallintotapoja eri tasoilla, kehittääkseen valmiuksia sekä jakaakseen ratkaisuja alueellisen kehityksen haasteisiin.

III Osasto: Kauppa ja kauppaan liittyvät kysymykset

Tavarakauppa

Voimassaolevan vapaakauppasopimuksen myötä teollistuuotteiden kauppa EU:n ja Chilen välillä on tullitonta, mutta osa maatalous- ja kalastustuotteista on yhä liberalisoinnin ulkopuolella. Neuvotteluissa sovitaan jäljellä olevien tullien poistamisesta maksimissaan seitsemän vuoden siirtymäajan kuluessa sopimuksen voimaantulosta. Herkkyydet huomioidaan siirtymäajoilla ja/tai rajallisella määrällä tariffikiintiöitä. Ensimmäiset tavarakaupan markkinoillepääsytarjoukset vaihdettiin huhtikuussa 2019, ja parannetut tarjoukset toukokuussa 2021. Parannetuista tarjouksista on käyty alustavia keskusteluja huhtikuun neuvottelukierroksella.

Neuvotteluja tavarakauppaa koskevista tekstiosuuksista on käyty osapuolten ehdotusten pohjalta laaditun yhdistetyn neuvottelutekstin pohjalta. Neuvotteluissa on edistytty hyvin ja osasta artikloita on päästy sopuun.

Alkuperäsäännöt

Alkuperäsäännöillä määritellään ne edellytykset, jotka tuotteiden tulee täyttää, jotta ne voivat saada sopimuksen mukaiset tullietuudet. Neuvotteluissa päivitetään voimassaolevan sopimuksen alkuperäsäännöt vastaamaan paremmin kaupan nykyisiä rakenteita. Neuvottelut ovat edenneet hyvin ja valtaosa artikloista on saatu suljettua. Keskustelut jatkuvat edelleen mm. kumulaatiosta. Tuotekohtaisten alkuperäsääntöjen osalta neuvottelut jatkuvat kala- ja lihavalmistusta koskevista säännöistä.

Tullimenettelyt, kaupan helpottaminen ja yhteistyö tulliasioissa

Neuvotteluissa päivitetään nykyisen sopimuksen tuontia, vientiä ja kauttakulkua koskevia sääntöjä, vaatimuksia ja menettelyjä. Tavoitteena on muun muassa edistää tullausmenettelyiden läpinäkyvyyttä ja informaation vaihtamista, yksinkertaistaa luotettavien taloudellisten toimijoiden tullausmenettelyjä sekä edistää tullausmenettelyihin liittyvän dokumentaation standardisointia. Kappaleen sisältö on saatu pääosin neuvoteltua valmiiksi.

Tekniset kaupanesteet

Kaupan teknisiä esteitä koskevien neuvottelujen tavoitteena on helpottaa EU:n ja Chilen välistä tavarakauppaa edelleen lisäämällä yhteistyötä, sääntelyn avoimuutta ja vähentämällä erilaisista teknisistä määräyksistä, standardeista ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyistä aiheutuvia tarpeettomia esteitä. Sopimuksessa muun muassa sovitaan pakollisia merkintöjä koskevista säännöistä, asetetaan tavoitteeksi, että teknisen sääntely perustuisi pääasiallisesti kansainvälisiin standardeihin ja että uusia säädöksiä valmisteltaessa niiden vaikutuksia arvioitaisiin asianmukaisesti. Neuvottelut ovat edenneet hyvin ja luku on pitkälti sovittu, pl. ajoneuvojen vaatimustenmukaisuutta koskeva liite.

Hyvät sääntelykäytännöt ja avoimuus

Neuvotteluissa tavoitellaan uusia sitoumuksia hyvistä sääntelykäytännöistä, joilla parannetaan tietoisuutta osapuolten sääntelyprosesseista ja mahdollistetaan riittävä tiedonsaanti tulevista merkittävistä sääntelysuunnitelmista. Tavoitteena on myös lisätä julkisia kuulemismahdollisuuksia, vaikutusarvioita ja varmistaa se, että säädökset ovat saatavilla helposti sähköisesti yhdestä paikasta. Sopimukseen on tulossa lisäksi yleisiä sääntelyn avoimuutta koskevia määräyksiä, joiden tarkoituksena on lisätä sääntely-ympäristön ennustettavuutta ja parantaa yritysten mahdollisuuksia saada tietoa osapuolten voimassa olevista tai voimaan tulevista laeista ja ase- tuksista, säännöistä, hallinnollisista tai oikeudellisista päätöksistä tai hallinnollisista tai oikeu- dellisista menettelyistä. Neuvotteluissa on edistytty hyvin ja pääosasta tekstiä ollaan päästy so- puun. Avoimuutta koskeva luku on saatu valmiiksi.

Terveys- ja kasvinsuojelutoimet

Terveys- ja kasvinsuojelutoimien osalta neuvotteluissa tavoitellaan ratkaisuja, joilla helpotetaan eläin- ja kasvipäristöjen tuotteiden kauppaa EU:n ja Chilen välillä. Tavoitteena on minimoida terveys- ja kasvinsuojelutoimien kielteisiä kauppavaikutuksia, ottaen kuitenkin huomioon osa- puolten oikeus arvioida ja hallinnoida riskejä sekä suojella ihmisten, eläinten ja kasvien ter- veyttä. Neuvotteluja on käyty voimassaolevan sopimuksen terveys- ja kasvinsuojeluluvun poh- jalta ja ne ovat olleet rakentavia. Osapuolet ovat muun muassa sopineet eläinten hyvinvointia ja antibioottiresistenssiä koskevan yhteistyön lisäämisestä.

Kestävät ruokajärjestelmät

EU esitteli huhtikuun lopun neuvottelukierroksella uuden kestäviä ruokajärjestelmiä koskevan erillisen luvun. Luvusta käytiin alustavia keskusteluja. Chile suhtautui ehdotukseen ja erityisesti sen yhteistyöpohjaiseen lähestymistapaan myönteisesti.

Investointisuoja ja investointien riitojenratkaisu

Neuvotteluilla tavoitellaan korkeaa investointien suojan tasoa sekä nykyaikaista investointirii- tojen ratkaisumenettelyä. Uudistukset lisäisivät investointiympäristön avoimuutta, varmuutta ja ennustettavuutta. Investointisuojan osalta neuvotteluissa on edistytty, mutta investointiriitojen ratkaisun osalta neuvottelut vaativat vielä lisätyötä.

Palveluiden kauppa, investoinnit ja yritystoimintaan liittyvä maahantulo ja oleskelu

Voimassa oleva EU-Chile-sopimus oli EU:n ensimmäinen laaja-alainen vapaakauppasopimus, joka kattoi perinteisen tavarakaupan lisäksi myös palveluiden kaupan. Uudistetulla sopimuk- sella tavoitellaan investointien ja palvelukaupan laajempaa vapauttamista, sekä päivitetään muun muassa sopimuksen kansallista kohtelua sekä suosituimmuuskohtelua koskevia määräyk- siä. Nämä määräykset eivät kuitenkaan koske julkisia palveluja, osapuolten sisäistä meriliiken- nettä (kabotaasi) tai lentoliikennettä (paitsi lentoliikenteen tukipalvelut). Julkiset hankinnat, au- diovisuaaliset palvelut sekä osapuolten myöntämät tuet on tarkoitus jättää edelleen kyseisten lukujen määräysten ulkopuolelle.

Neuvottelujen tavoitteena on vahvistaa ehdot, joilla yritykset voivat toimia ja tarjota palvelujaan osapuolten markkinoilla. Tavoitteena on syrjimättömyys, jonka mukaan toisen osapuolen yri- tykset voivat toimia samoin ehdoin markkinoilla kuin maan omat yritykset, ellei muuta sovita. Markkinoillepääsytarjouksia ei ole vielä vaihdettu. Neuvotteluissa päivitetään myös palveluja

ja investointeja koskevia sääntöjä, kuten muun muassa lupa- ja pätevyysvaatimusten sekä näiden menettelyiden syrjimättömyyttä ja läpinäkyvyyttä.

Neuvotteluja on käyty hyvässä hengessä ja suuressa osassa kysymyksiä osapuolilla on yhte-neväischeet näkemysket ja tavoitteet. Neuvottelut ovat edenneet pitkälle koskien muun muassa vas-tavuoroista tunnustamista sekä liikenne-, toimitus- ja televiestintäpalveluita. Jatkoneuvotteluja vaativat yhä erityisesti rahoituspalveluita koskevat sopimusosiot.

Digitaalinen kauppa

Digitaalisen kaupan osalta neuvotellaan muun muassa sähköisten toimitusten tullittomuudesta, sähköisiin sopimuksiin ja allekirjoituksiin liittyvistä säännöistä sekä toimista kuluttajansuojaan ja roskapostiin liittyen. Neuvotteluissa käsitellään myös määräyksiä lähdekoodin paljastamis-vaatimusten kielloksi sekä velvoitteita tiedon säilytyksen, siirron sekä käytön (tietovirrat) osalta.

Julkiset hankinnat

Neuvotteluissa tavoitellaan julkisten hankintojen parempaa läpinäkyvyyttä, hankintojen kilpai-lutusta koskevien määräysten päivitystä, sekä nykyistä sopimusta laajempaa markkinoille-pääsyä. Neuvotteluja käydään voimassaolevan sopimuksen pohjalta. Voimassa oleva sopimus pohjautuu WTO:n julkisia hankintoja koskevaan sopimukseen (GPA, Agreement on Govern-ment Procurement), huolimatta siitä, että Chile ei ole GPA-sopimuksen osapuoli. Neuvottelu-teksti on muutamia yksityiskohtia lukuun ottamatta saatu neuvoteltua valmiiksi.

Sopimuksella pyritään vapauttamaan julkisten hankintojen markkinoita asteittain keskus-, alue- ja paikallishallinnon tasolla sekä keskeisillä erityisaloilla. Osapuolet vaihtoivat julkisten han-kintojen markkinoillepääsytarjouksia heinäkuussa 2019 ja parannettuja tarjouksia on suunnit-teltu vaihdettavaksi loppukevään/alkukeseän 2021 aikana. Neuvotteluja jatketaan tarjousten poh-jalta.

Teollis- ja tekijänoikeuksien suoja

Teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa neuvotteluissa tavoitteeksi on asetettu kattavan ja tehok-kaan oikeuksien suojan ja toimeenpanon turvaaminen. Sopimukseen tavoitellaan päivitettyjä määräyksiä muun muassa tekijänoikeuksista, tavaramerkeistä, mallioikeuksista, patenteista, jul-kaisemattoman tiedon ja liikesalaisuuksien suojasta sekä maantieteellisistä merkinnöistä. EU on kiinnittänyt neuvotteluissa huomiota teollis- ja tekijänoikeuksien tehostettuun toimeenpanoon.

Neuvottelut ovat olleet haastavat, mutta viime aikoina edistystä on saavutettu mm. tekijänoi-keuksien, tuotemerkkien ja mallioikeuksien suhteen. Maantieteellisten merkintöjen suojan osalta on pystytty sopimaan monia eroavia näkemyksiä, ja keskustelut avoinna olevista kysy-myksistä jatkuvat.

Kilpailupolitiikka, valio-omisteiset yritykset ja valtiontuet

Kilpailupolitiikkaa koskevassa luvussa pyritään sopimaan sitoumuksista kilpailunvastaisten toi-mien poistamiseksi, lainsäädännön tehokkaasta toimeenpanosta ja yhteistyön tiivistämisestä. Neuvotteluissa on käsitelty muun muassa kilpailunrajoituksia, hallinnollista oikeudenmukai-suutta ja viranomaisyhteistyötä. Kilpailukysymyksiä koskevissa neuvotteluissa on edetty pit-källe ja pääosasta tekstejä on päästy sopimukseen.

Neuvottelut valtio-omisteisista yrityksistä ovat edenneet, mutta jatkokeskusteluja tarvitaan vielä muun muassa syrjimättömästä kohtelusta. Valtiontukien osalta neuvottelut jatkuvat maataloustukien konsultaatiomenettelyistä.

Kaupan suojatoimet

Voimassaolevan sopimuksen kaupan suojatoimia (polkumyynti-, tasoitustulli- ja suojatoimi-instrumentit) koskevat määräykset vastaavat pitkälti EU:n vapaakauppasopimuksissa yleensä sovittuja, WTO:n polkumyyntiä koskevaan sopimukseen, tukia ja tasoitustulleja koskevaan sopimukseen sekä suojalausekesopimukseen perustuvia sääntöjä. Neuvotteluissa tavoitteena on lisätä uuteen sopimukseen WTO-sääntöjä pidemmälle meneviä määräyksiä erityisesti läpinäkyvyyden ja osapuolten puolustautumisoikeuden osalta. Tarkoituksena on myös lisätä säännöt ns. alemman tullin periaatteen sekä ns. yleisen edun osalta. Alemman tullin periaate tarkoittaa, että polkumyynti- ja/tai tukimarginaalin lisäksi määritellään vahinkomarginaali ja tulli asetetaan sen mukaisesti, kumpi näistä on alhaisempi. Yleisellä edulla tarkoitetaan, että valmistavan teollisuuden edun lisäksi otetaan huomioon käyttäjien, maahantuojien ja tietyissä tapauksissa jopa kuluttajien etu.

Neuvottelut ovat edenneet hyvin ja pääosasta teknisiä kysymyksiä on päästy sopuun. Osa kahdenväliseen suojalausekkeeseen liittyvistä kysymyksistä on sidoksissa markkinoillepääsyneuvotteluihin ja niihin palataan ao. neuvottelujen yhteydessä. Tuontisuojainstrumenttien käyttö EU:n ja Chilen keskinäisessä kaupassa on ollut suhteellisen vähäistä.

Energia ja raaka-aineet

Neuvotteluissa pyritään lisäämään avoimuutta, varmistamaan vapaat, syrjimättömät ja ennustettavat raaka-ainemarkkinat, edistämään ennustettavia energiamarkkinoita ja tukemaan kestävää energiatuotantoa. Neuvotteluissa on ollut haasteita, ja monia keskeisiä kysymyksiä on edelleen ratkaisematta. Osapuolten välillä on näkemyseroja erityisesti liittyen raaka-ainekaupan vääristymiin ja investointeihin.

Kestävä kehitys

Neuvottelujen tavoitteena ovat sopimusmääräykset, joilla edistetään kansainvälisten ympäristösopimusten ja työelämän oikeuksia (Kansainvälisen työjärjestön ILO:n sopimukset) koskevien sopimusten ja standardien noudattamista sekä tehokasta toimeenpanoa. Osapuolet sitoutuivat olemaan heikentämättä ympäristö- tai työelämän normejaan edistääkseen kauppaa tai investointeja, ja olemaan käyttämättä normeja protektionistisiin tarkoituksiin. Sitoumusten täytäntöönpanon seuranta ja mahdollisia riitoja varten perustetaan erilliset institutionaaliset järjestelyt ja menettelyt. Jos osapuolet eivät keskinäisissä konsultaatioissa löytäisi yhteisymmärrystä sitoumusten toimeenpanoon liittyvissä kysymyksissä, voitaisiin asiaa käsittelemään asettaa asiantuntijapaneeli. Asiaa arvioituaan paneeli antaa raportin, johon sisältyvät suositukset asian mahdolliseksi korjaamiseksi.

Työelämän normien osalta osapuolet sitoutuvat kunnioittamaan, edistämään ja toteuttamaan työelämän perusperiaatteita Kansainvälisen työjärjestön ILO:n perussäännön ja ILO:n työelämän perusperiaatteita ja -oikeuksia koskevan julistuksen pohjalta ja kuten ne on määritelty ILO:n keskeisissä ydinsopimuksissa (yhdistymisvapaus ja kollektiivisen neuvotteluoikeuden tehokas tunnustaminen; kaikenlaisen pakkotyön poistaminen; lapsityövoiman käytön tehokas kieltäminen ja lapsityön pahimpien muotojen kieltäminen sekä työmarkkinoilla ja ammatinharjoittamisen yhteydessä tapahtuvan syrjinnän poistaminen). Osapuolet sitoutuvat ratifioimiensa

ILO:n yleissopimusten tehokkaaseen toimeenpanoon. Chile on ratifioinut kaikki kahdeksan keskeistä ILO:n yleissopimusta. Lisäksi työelämän normeja koskevassa osassa on määräyksiä koskien työturvallisuutta ja –terveyttä.

Ympäristön osalta osapuolet tunnustavat kansainvälisen ympäristöhallinnon ja -sopimusten, erityisesti Yhdistyneen kansakunnan ympäristökokouksen (UNEA) sekä ympäristöohjelman (UNEP) tärkeyden, sekä painottavat kauppaa ja ympäristöpolitiikan välisen linkin vahvistamista. Osapuolet sitoutuvat toimeenpanemaan kansainvälisiä ympäristösopimuksia ja vaihtamaan tietoa niihin liittyvistä muutoksista. Lisäksi osapuolet sitoutuvat relevanteilta osin kauppaa ja ympäristöä koskevaan yhteistyöhön ml. vastuullinen kemikaalien ja jätteiden kauppa, sekä kestävä kulutusta ja tuotantoa koskevat aloitteet, joilla edistetään kiertotaloutta ja vihreää kasvua.

Kaupan ja ilmastoon osalta osapuolet tunnustavat kansainvälisten ympäristösopimusten, erityisesti Yhdistyneen kansakunnan ilmastonsuojelun puitesopimuksen (UNFCCC) sekä Pariisin ilmastonsopimuksen tärkeyden, ja kaupan roolin ilmastomuutoksen vastaisessa taistelussa. Osapuolet sitoutuvat poistamaan kaupan ja investointien esteitä ilmastomuutosta ehkäisevien tavaroitten ja palveluiden, kuten uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden, osalta. Osapuolet sitoutuvat kauppaa ja ilmastoa koskevaan yhteistyöhön monenkeskisesti, kahdensivuisesti sekä alueellisesti ml. Maailman kauppajärjestö, UNFCCC, Montrealin pöytäkirja sekä Kansainvälinen merenkulkujärjestö.

Osapuolet tunnustavat kauppaa ja biodiversiteettiä koskevan työn tärkeyden kansainvälisen biodiversiteetisopimuksen sekä uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskevan yleissopimuksen mukaisesti ja sitoutuvat näiden mukaisiin toimiin ja niitä koskevaan tiedonvaihtoon. Osapuolet tunnustavat kestävä metsänhoidon tärkeyden ja kaupan roolin tämän edistämiseksi sekä sitoutuvat toimeenpanemaan määreitä, joilla ehkäistään laittomiin hakkuisiin liittyvää kauppaa sekä rohkaistaan kestävä metsänhoitoon. Lisäksi osapuolet tunnustavat kaupan ja vesiympäristön biologisten resurssien kestävä hoidon sekä vesiviljelyn välisen yhteyden ja siihen liittyvän työn tärkeyden. Osapuolet tunnustavat laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän (LIS) kalastuksen haitallisen vaikutuksen kalakantoihin ja kalastuselinkeinoon, sekä vahvistavat tarpeen LIS-kalastuksen toiminnan lopettamiseksi.

Lisäksi osapuolet sitoutuisivat edistämään vastuullisen liiketoiminnan standardeja kuten OECD:n monikansallisten yritysten ohjeet sekä YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevat ohjaavat periaatteet.

Komissio on teettänyt sopimusneuvotteluiden tueksi kestävä kehityksen vaikutusten arvioinnin, joka julkaistiin toukokuussa 2019. Vaikutusarvion mukaan sopimus edistäisi työelämän normien toimeenpanoa sekä vastuullisen liiketoiminnan käytäntöjä. Sopimuksen ympäristövaikutukset olisivat keskimäärin varsin pienet, mutta paikallistasolla esimerkiksi vesivaroihin voi kohdistua kasvaneen maataloustuotannon seurauksena merkittävää kuormitusta. Neuvottelut ovat olleet rakentavia ja osapuolilla on pitkälti yhteinen näkemys luvun yleisistä tavoitteista.

Kauppa ja sukupuolten välinen tasa-arvo

Tavoitteena on sisällyttää sopimukseen viittaukset keskeisiin kansainvälisiin sopimuksiin, tasa-arvon edistämistä ja syrjinnän kieltoa koskevat määräykset sekä määräykset osapuolten välisestä yhteistyöstä. Tavoitteena on perustaa toimeenpanoa varten erillinen alakoite, joka vastaisi aihetta koskevista osapuolten välisistä konsultaatioista, tiedonvaihdosta ja seurannasta. Osapuolet tutkivat myös mahdollisuutta soveltaa tasa-arvoa koskevaan lukuun samoja institutionaalisia järjestelyitä kuin kestävä kehityksen lukuun.

Korruption vastaiset toimet

Korruption vastaisia toimia koskevilla määräyksillä pyritään torjumaan ja ehkäisemään kaupan ja investointeihin liittyvää korruptiota. Osapuolten näkemykset luvun sisällöstä ja tavoitteista ovat olleet hyvin samankaltaisia. Sopimustekstistä on jo päästy sopuun.

Pienet ja keskisuuret yritykset

Sopimussuhteissa pyritään varmistamaan, että pienet ja keskisuuret yritykset voisivat hyötyä uudistetusta sopimuksesta mahdollisimman hyvin. Tavoitteena on muun muassa parantaa pk-yritysten tiedonsaantimahdollisuuksia liittyen kauppa- ja investointimahdollisuuksiin sekä liiketoimintaa koskeviin sääntöihin, määräyksiin ja menettelyihin, ml. julkisiin hankintoihin. Lukua koskevat neuvottelut on saatu valmiiksi.

Riitojenratkaisu

Sopimukseen sisällytetään tavanomaiset WTO:n riitojenratkaisujärjestelmään pohjautuvat määräykset. Tavoitteena on luoda tehokas ja nopea mekanismi sopimuksen tulkintaan ja soveltamiseen liittyvien osapuolten välisten riitojen ratkaisemiseksi. Osiota koskevat neuvottelut on saatu valmiiksi.

IV Osasto: Institutionaaliset ja loppumääräykset

Osapuolet ovat neuvotelleet lähes loppuun tämän osaston. Kesäkuun 2020 neuvotteluissa saatiin sovittua yhteistyöneuvostosta, yhteistyökomiteasta, alakomiteoista, parlamentaarisesta yhteisökomiteasta ja kansalaisyhteiskunnan foorumista. Yhteisneuvosto valvoo sopimuksen noudattamista. Se kokoontuu säännöllisesti ministeritasolla. Yhteistyöneuvosto voi tarkastella assosiaatiosopimuksen piiriin kuuluvia kysymyksiä sekä muita kahdenvälisiä tai kansainvälisiä asioita, joilla voi olla merkitystä sopimuksen tavoitteiden saavuttamisen kannalta ja tehdä päätöksiä ja antaa suosituksia sopimuksen sille suomien valtuuksien puitteissa. Yhteistyökomitean tarkoituksena on avustaa neuvostoa sen velvollisuuksien hoidossa, ja se voi myös tehdä päätöksiä ja antaa suosituksia sopimuksen asettamissa puitteissa tai kun yhteistyöneuvosto on antanut sille tällaisen valtuuden.

Myös alueellisesta soveltamisesta päästiin pitkälti yhteisymmärrykseen. Neuvottelujen alla on vielä määräys, jonka mukaan sopimuksen soveltaminen voidaan keskeyttää, mikäli jompikumpi sopimuksen osapuolista rikkoo sopimuksen olennaisiksi osiksi määriteltyjä määräyksiä. Jäljellä olevat kysymykset ovat luonteeltaan pääasiassa sellaisia, jotka voidaan sopia lopullisesti vasta aivan neuvotteluiden loppuvaiheessa, kun kauppasuus on kokonaisuudessaan valmis.

6 Sopimuksen allekirjoittaminen, väliaikainen soveltaminen ja voimaantulo

Neuvottelujen ollessa kesken allekirjoittamisen ajankohdasta ei ole varmaa tietoa. Chilen toiveena on saada neuvottelut päätökseen ennen marraskuun 2021 vaaleja.

Yhteisymmärrykseen on kuitenkin päästy sopimuksen voimaantulomääräyksestä, jonka mukaan sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, kun kaikki sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen sisäisten menettelyidensä loppuunsaattamisesta. Toistaiseksi sopimuksen mahdollisesta väliaikaisesta soveltamisesta ei ole neuvoteltu.

7 Taloudelliset ja muut vaikutukset

Neuvoteltavalla sopimuksella ei odoteta olevan suoria vaikutuksia valtion talousarvioon, mutta sillä odotetaan olevan myönteisiä vaikutuksia EU:n ja Chilen välisille kaupallisille suhteille sekä yhteistyölle.

Suomen tavaravienti Chileen oli vuonna 2020 335 miljoonaa ja tuonti 157 miljoonaa euroa. Suomen vienti Chileen koostuu pääosin koneista, laitteista ja kuljetusvälineistä sekä kemiallisista aineista ja erinäisistä valmiista tavaroista. Suomen palveluvienti Chileen oli vuonna 2019 122 miljoonaa euroa ja palvelutuonti Chilestä 44 miljoonaa euroa. Sopimuksen uudistamisen toivotaan lisäävän kauppaa entisestään ja helpottavan suomalaisten yritysten markkinoille-pääsyä Chilessä.

EU oli vuonna 2020 Chilen kolmanneksi tärkein kauppakumppani Kiinan ja Yhdysvaltojen jälkeen.

8 Suhde Suomen lainsäädäntöön

EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Chilen välistä modernisoitua assosiaatiosopimusta neuvotellaan sekasopimuksena, joka sisältäisi sekä unionin että jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä.

Neuvottelujen tässä vaiheessa ei voida tyhjentävästi todeta, mitkä kaikki sektorit tulevat olemaan osana tehtävää sopimusta, mitä vaikutuksia niillä tulee olemaan lainsäädännön alaan ja miltä osin määräykset kuuluvat kansalliseen toimivaltaan. Tämänhetkisen neuvottelutilanteen perusteella voidaan kuitenkin arvioida, että on todennäköistä, että sopimus tulee sisältämään määräyksiä usealta alalta, joista on laintasoisia määräyksiä.

Neuvotteluissa on sovittu sopimuksen olennaisiksi osiksi määriteltävistä määräyksistä eli ihmis- ja perusoikeuksia koskevasta ja joukkotuloaseita koskevasta määräyksestä, mutta ei vielä lopullisesti näihin määräyksiin liittyvistä sanktioluonteisista toiminnoista. Tällaiset määräykset kuuluisivat sanktiomekanismin yhdistettynä perustuslakivaliokunnan lausunnossa 31/2001 vp tarkoitetun sitovuutensa vuoksi lainsäädännön alaan.

Sopimuksen kauppaosion määräyksiin, riippuen sopimuksen lopullisesta sisällöstä, tulee todennäköisesti sisältymään muihin kuin suoriin ulkomaisiin sijoituksiin liittyviä sijoitusten suojaa koskevia määräyksiä, sijoittajien ja valtion väliseen riitojenratkaisuun liittyviä määräyksiä sekä näihin liittyviä institutionaalisia määräyksiä, jotka kuuluvat Unionin tuomioistuimen EU:n ja Singaporen välisestä vapaakauppasopimuksesta antaman lausunnon (2/15) mukaan jaettuun toimivaltaan. Tällaiset määräykset kuuluisivat lainsäädännön alaan. Muilta osin kauppaa koskevat määräykset kuuluvat valtioneuvoston alustavan arvion mukaan unionin yksinomaiseen toimivaltaan. Sopimuksen määräysten suhdetta Suomen lainsäädäntöön arvioidaan tarkemmin sopimuksen lopullisen sisällön valossa.

9 Ahvenanmaan asema

Tämänhetkisen neuvottelutilanteen perusteella voidaan arvioida, että sopimukseen voi sisältyä määräyksiä, jotka kuuluvat jäsenvaltioiden toimivaltaan ja Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) mukaan Ahvenanmaan toimivaltaan. Sopimuksen määräysten suhdetta Ahvenanmaan toimivaltaan arvioidaan tarkemmin sopimuksen lopullisen sisällön puitteissa.

Sopimuksen kauppaa koskevat määräykset sisältävät palveluiden ja investointien sekä julkisten hankintojen osalta kauppasopimukseen tavanomaisesti sisällytettävän varauman Ahvenanmaan osalta. Varaumalla tavoitellaan sitä, että Ahvenanmaa voi rajoittaa kiinteän omaisuuden ostoa sekä palveluiden tarjoamista Ahvenanmaalla henkilöiltä, joilla ei ole kotiseutuoikeutta.

10 Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto pitää tärkeänä Euroopan unionin ja sen jäsenmaiden sekä Chilen välisen assosiaatiosopimuksen modernisoimista vastaamaan nykyistä poliittista ja kaupallistaloudellista ympäristöä. Valtioneuvosto katsoo Euroopan komission ja korkean edustajan neuvottelujen niille annetun mandaatin mukaisesti ja neuvottelujen edenneen EU:n ja Suomen etujen mukaisesti.

Chile jakaa EU:n arvopohjan ja maalla on unionin kanssa lukuisia yhteisiä tavoitteita, joista valtioneuvostolle tärkeitä neuvottelumandaatissa ovat erityisesti yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka, ihmisoikeuksien ja tasa-arvon edistäminen sekä kauppa ja kestävä kehitys.

Valtioneuvosto korostaa kaikkien valtioiden kanssa tehtäviin yhteistyösopimukseen mukaan otettavien vakiolausekkeiden merkitystä. Lausekkeet koskevat ihmisoikeuksia, kansainvälistä rikostuomioistuinta (ICC), pien- ja kevytaseita (SALW), terrorismin vastaista toimintaa ja joukkotuhouksien leviämisen estämistä (WMD). Suomi pitää tärkeänä neuvottelu- ja sanktiomekanismin sisällyttämistä lopulliseen sopimukseen EU:n yleisen linjan mukaisesti.

Assosiaatiosopimuksen kauppaa koskevien osien osalta valtioneuvosto pitää tärkeänä kunnianhimoisen ja ajan haasteisiin vastaavan uudistetun sopimuksen neuvottelemista Chilen kanssa. Valtioneuvosto tavoittelee sopimusta, joka olisi sisällöltään osapuolten Maailman kauppajärjestö WTO:ssa tekemiä sitoumuksia pidemmälle menevä, ja joka johtaisi entistä syvempään vastavuoroiseen kaupan vapauttamiseen Chilen kanssa ja parantaisi suomalaisten toimijoiden markkinoillepääsy- ja yritystoimintamahdollisuuksia.

Valtioneuvosto kannattaa nykyisen vapaakauppasopimuksen liberalisoinnin ulkopuolella olevien *tullien* mahdollisimman kattavaa poistamista heti sopimuksen voimaantultua tai mahdollisimman lyhyiden siirtymäaikojen kuluessa. Tavoitteena on lisäksi päivitetty *alkuperäsäännöt*, jotka ovat mahdollisimman yksinkertaiset ja selkeät ja ottavat huomioon elinkeinoelämän ajankäytön mukaiset rakenteet ja tarpeet. Alkuperäsääntöjen tulee mahdollistaa tullietuuksien tehokas hyödyntäminen.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että kaupankäynnin sujuvuutta lisätään ajantasaistamalla ja yksinkertaistamalla *tulli- ja kauppamenettelyjä* sekä lisäämällä *tulliyhteistyötä*.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että EU ja Chile lisäävät yhteistyötä *teknisten kaupanesteiden* vähentämiseksi. Valtioneuvoston tavoitteena on lisätä *sääntelyn avoimuutta* ja parantaa yritysten mahdollisuuksia saada tietoja voimassa ja suunnitteilla olevista yritysten toimintaan vaikuttavista määräyksistä.

Valtioneuvosto tavoittelee *terveys- ja kasvinsuojelutoimien* osalta sopimusta, joka täydentää riittävän kunnianhimoisesti WTO:n sopimusta terveys- ja kasvinsuojelutoimista ja että sopimuksen kautta voidaan vaikuttaa mahdollisiin terveys- ja kasvinsuojelurajoitusten aiheuttamiin kaupanesteisiin. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että sopimukseen sisällytetään eläinten hyvinvointia ja antibioottiresistenssin vastaista yhteistyötä koskevia sitoumuksia. Valtioneuvosto kannattaa kestäviä ruokajärjestelmiä edistävän yhteistyön vahvistamista osapuolten välillä.

Valtioneuvosto kannattaa kunnianhimoista lopputulosta *palveluiden ja investointien markkinoillepääsyssä*. Tavoitteena on rajat ylittävään palveluiden tarjoamiseen, yritysten sijoittautumiseen sekä yritystoimintaan liittyvien henkilöiden maahantuloon ja oleskeluun liittyvien esteiden vähentäminen. *Digitaalisen kaupan* osalta Valtioneuvosto tavoittelee kunnianhimoisia määräyksiä, jotka edistävät digitaalisen kaupankäynnin edellytyksiä niin yritysten kuin kuluttajienkin eduksi.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että *investointisuoja*n osalta aikaansaadaan nykyaikainen sopimus, joka turvaa investoinneille mahdollisimman hyvän oikeussuojan ja oikeusvarmuuden, mutta ei kuitenkaan estä osapuolia kehittämästä syrjimätöntä lainsäädäntöä legitiimien politiikkatavoitteiden mukaisesti. Tavoitteena on niin ikään sisällyttää sopimukseen tehokas ja ennakkoiva sijoittajan ja valtion välinen investointien *riitojenratkaisumenettely*.

Valtioneuvosto tavoittelee *julkisten hankintamenettelyjen* läpinäkyvyyden lisäämistä sekä osapuolten julkisten hankintojen markkinoiden avaamista entistä laajemmin tasaveroisten ja syrjimättömien toimintaedellytysten luomiseksi.

Valtioneuvosto tavoittelee parannettua *teollis- ja tekijänoikeuksien* suojan tasoa ja määräysten tehostettua toimeenpanoa.

Valtioneuvosto katsoo, että sopimuksen *kilpailupolitiikkaa ja valtiontukia* koskevien määräysten tulee olla linjassa EU:n kilpailu- ja valtiontukisääntöjen kanssa. Valtioneuvosto kannattaa valtiontukia ja valtio-omisteisia yrityksiä koskevien mahdollisimman kattavien määräysten sisällyttämistä sopimukseen. Valtiontukien osalta tavoittelemme määräyksiä, jotka menevät WTO:n tuki- ja tasoitustullisopimusta pidemmälle etenkin sopimuksen soveltamisalan ja läpinäkyvyyden osalta.

Kaupan suojatoimien osalta valtioneuvosto kannattaa tavoitetta WTO:n sopimusmääräyksiä pidemmälle menevien määräysten sisällyttämisestä sopimukseen, erityisesti alemman tullin periaatteen ja yleisen edun sekä läpinäkyvyyden ja osapuolten puolustautumisoikeuden osalta.

Valtioneuvosto kannattaa tavoitetta sisällyttää sopimukseen *energiaa ja raaka-aineita* koskevat erityismääräykset, joilla lisätään avoimuutta ja tasapuolista kohtelua ja syrjimättömyyttä Euroopan unionin ja Chilen välisessä energiatuotteiden ja raaka-aineiden kaupassa sekä tuetaan uusiutuvan energiatuotteiden kaupan lisäämistä.

Valtioneuvoston tavoitteena ovat *kestävän kehityksen* osalta sopimusmääräykset, joilla edistetään kansainvälisten ympäristösopimusten ja työelämän oikeuksia koskevien sopimusten ja standardien noudattamista sekä tehokasta toimeenpanoa.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä edistää *sukupuolten välistä tasa-arvoa* kaupassa ja tukee tavoitetta sisällyttää sopimukseen tasa-arvon edistämistä ja syrjinnän kieltoa koskevat määräykset sekä määräykset osapuolten välisestä yhteistyöstä asian edistämiseksi.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että *korruption vastaisia toimia* koskeva luku sisällytetään sopimukseen, ja korostaa avoimuuden merkitystä korruptionvastaaisessa työssä. Määräysten tulee olla kansainvälisten korruptionvastaisten konventioiden mukaisia.

Valtioneuvoston tavoitteena on, että sopimus helpottaa *pienen ja keski suurten yritysten* kaupankäyntimahdollisuuksia.

Valtioneuvosto katsoo, että sopimuksen *riitojenratkaisumekanismin* (valtioidenväliset riidat) tulisi olla tehokas ja sitova.